

G. W. F. Hegel

Hengen fenomenologia (1807)

IV A. Itsetietoisuuden itsenäisyys ja epäitsenäisyys; herruus ja renkiys

178. Itsetietoisuus on *itsessään* ja *itselleen* siten, ja sen kautta, että se on itsessään ja itselleen toiselle. Toisin sanoen se on vain tunnus-tettuna. Tämä itsetietoisuuden kahdentuvan ykseyden käsite, tai itsetietoisuudessa realisoituvan äärettömyyden käsite on moniulotteinen ja monimerkityksinen kietoutuma. Sen momentit on näin ollen ajateltava ja tiedettävä yhtäältä tarkoin erillisinä, toisaalta tässä erossa erottamattomina. Ne on siis ajateltava ja tiedettävä aina vastakkaisissa merkityksissään. Eroavien momenttien kaksimieliisyys [*Doppelsinnigkeit*] kuuluu itsetietoisuuden olemukseen, siihen että itsetietoisuus on ääretön tai välittömästi sen määreisyuden vastakohta, jossa se on asetettu. Erittelemällä tämä henkisen ykseyden jakautuva käsite tutustumme *tunnustamisen* liikkeeseen.

179. Itsetietoisuudelle on toinen itsetietoisuus; se on tullut *itsensä ulkopuolelle*. Tällä on kahtalainen merkitys: *ensiksi*: itsetietoisuus on menettänyt itsensä, koska se löytää itsensä *toisena* olemuksena; *toiseksi*: se on näin kumonnut toisen, sillä samalla se ei näe toista olemuksena, vaan *itsensä* toisessa.

180. Itsetietoisuuden täytyy kumota tämä *oma toisolemimensa* [*Anderssein*]. Tämä on ensimmäisen kaksimieliisyyden kumoutuminen ja siten samalla toinen kaksimieliisyys. *Ensiksi*: itsetietoisuuden täytyy ottaa kumotakseen *toinen* itsenäinen oleva varmistuakseen siten *itsestään* olevana. *Toiseksi*: näin tehdessään se tulee kumonneeksi *itsensä*, sillä tämä toinen on se itse.

181. Tämä itsetietoisuuden kaksimielisen toisolemisen kaksimielinen kumoutuminen on samalla itsetietoisuuden kaksimielinen paluu *itseensä*. Itsetietoisuus saa nimittäin kumouksessa *ensimmäkin* itsensä takaisin, koska *oman* toisolemimensa kumoutumisen kautta se tulee uudelleen identtiseksi itsensä kanssa. *Toisaalta* se antaa samalla toisen itsetietoisuuden takaisin itselleen, sillä se oli itselleen toisessa. Itsetietoisuus kumoaa tämän olemimensa toisessa ja päästää siten toisen jälleen vapaaksi.

182. Tämä itsetietoisuuden liike suhteessa toiseen itsetietoisuuteen on kuitenkin tällä tavoin tullut esitetyksi *yhden tekona*. Tällä yhden teolla itsellään on kuitenkin kahtalainen merkitys: se on yhtä hyvin sen *oma teko* kuin *toisenkin teko*. Toinen on nimittäin yhtä lailla itsenäinen ja itsერიittonen, eikä siinä ole mitään, mikä ei olisi sen itsensä välityksellä. Ensin mainitulla itsetietoi-

suudella ei ole vastassaan kohde sellaisena kuin halulla oli aluksi, vaan sillä on vastassaan itselleen oleva itsenäinen. Ensin mainittu ei mahda omin voiminensa jälkimmäiselle mitään ellei jälkimmäinen itse tee itsessään sitä, minkä ensinmainittu tekee sen suhteen. Liike on näin ollen erottamatta kummankin itsetietoisuuden kaksoisliike. Kumpikin näkee *toisen* tekevän saman minkä itse tekee; kumpikin tekee itse saman minkä vaatii toiselta. Sen vuoksi kumpikin myös tekee sen minkä tekee *vain* sikäli kuin toinen tekee samoin. Yksipuolinen toiminta olisi hyödytöntä, sillä sen tapahtumiseen, minkä tulee tapahtua, tarvitaan molempia.

183. Teko ei näin ollen ole kaksimielinen vain sikäli, että se kohdistuu niin *itse* kuin *toiseenkin*, vaan myös sikäli että se on erottamatta yhtä hyvin *yhden* kuin *toisenkin teko*.

184. Tässä liikkeessä tapaamme toistamiseen saman prosessin, joka näyttäytyi voimien leikkinä, nyt kuitenkin tietoisuudessa. Mikä tuossa prosessissa oli *meille*, on tässä äärijäsenille itselleen. Välijäsen on itsetietoisuus, joka jakautuu äärijäseniksi; ja kumpikin äärijäsen on tämä määrittämisyytensä vaihtuminen ja absoluuttinen siirtyminen vastakohtaansa. Tietoisuutena itsetietoisuus toki tulee *itsensä ulkopuolelle*. Silti itsensä ulkopuolella olemisessaankin se samalla pysyy itsessään, *itselleen*, ja sen itsensä ulkopuolella oleminen on *sille*. On itsetietoisuudelle, että se välittömästi *on* ja *ei ole* toinen tietoisuus; ja samoin on itsetietoisuudelle, että tämä toinen on itselleen vain sikäli kuin se kumoaa itsensä itselleen olevana ja on itselleen vain toisen itselleen olemisessa. Kumpikin on toiselle välijäsen, jonka kautta kumpikin välittää ja yhdistää itsensä itsensä kanssa; ja kumpikin on itselleen ja toiselle välittömästi itselleen oleva olemus, joka samalla on itselleen tällä tavoin vain kyseisen välityksen kautta. Itsetietoisuudet *tunnustavat* toisensa *vastavuoroisesti toisensa tunnustavina*.

185. Tätä tunnustamisen puhdasta käsitettä, itsetietoisuuden kahdentumaa ykseydessään, on nyt tarkasteltava sellaisena kuin sen prosessi ilmenee itsetietoisuudelle. Ensiksi esittäytyy näiden *epäyhtäläisyyden* puoli, eli välijäsenen jakautuminen äärijäseniksi, jotka äärijäseninä ovat vastakkainasettuneita ja joista toinen on vain tunnustettu, toinen vain tunnustava.

186. Itsetietoisuus on ensiksi yksinkertaista itselleen-

**”Vain elämän alttiiksi
asettamisessa tulee todistetuksi,
että itsetietoisuuden
olemuksena on vapaus.”**

olemista, itseidenttisyyttä, joka on saavutettu sulkemalla kaikki *toinen itsen ulkopuolelle*. Itsetietoisuuden olemus ja absoluuttinen kohde on sille *minä*; ja tässä *välittömyydessä* eli itselleenolemisensa *olemisessa* se on *yksittäinen*. Se, mikä on sille toinen, on epäolennaisena, negatiivisesti karakterisoituneena kohteena. Toinenkin on kuitenkin itsetietoisuus – yhtä yksilöä vastaan astuu toinen yksilö. Näin *välittömästi* esiin astuvina ne ovat toisilleen tavallisten kohteiden tavoin; *itsenäisiä* hahmoja, *elämän olemiseen* (sillä oleva kohde on tässä määrittynyt elämäksi) uppoutuneita tietoisuuksia. Ne eivät ole vielä toteuttaneet *toisilleen* absoluuttisen abstraktion liikettä, kaiken välittömän olemisen hävittämistä ja vain itseidenttisen itsetietoisuuden puhtaana negatiivisena olemisena olemista. Ne eivät myöskään ole vielä esittäytyneet toisilleen puhtaana *itselleenolemisena*, toisin sanoen *itsetietoisuuksina*. Kumpikin on toki varma itsestään, mutta ei toisesta, ja siksi niiden oma varmuus itsestään on vielä totuudetonta. Itsetietoisuuden totuus olisi näet käsillä vasta kun sen oma itselleenoleminen olisi esittäytynyt sille itsenäisenä kohteena, tai toisin sanottuna kun kohde olisi esittäytynyt tänä puhtaana varmuutena itsestä. Tämä ei kuitenkaan ole tunnustamisen käsitteen mukaan mahdollista muuten kuin siten että kumpikin – kuten toinen ensimmäiselle niin myös ensimmäinen toiselle – toteuttaa itsessään omalla teollaan, ja samalla toisen teon kautta, tämän itselleenolemisen puhtaan abstraktion.

187. Itsensä *esittäminen* itsetietoisuuden puhtaaksi abstraktioksi koostuu kuitenkin itsensä osoittamisesta kohteellisen [olemis-]tapansa puhtaaksi negatiiviseksi, tai sen osoittamisesta, ettei ole sidottu mihinkään määrättyyn *olemassaolemiseen*, ei ylipäänsä sidottu olemassa-

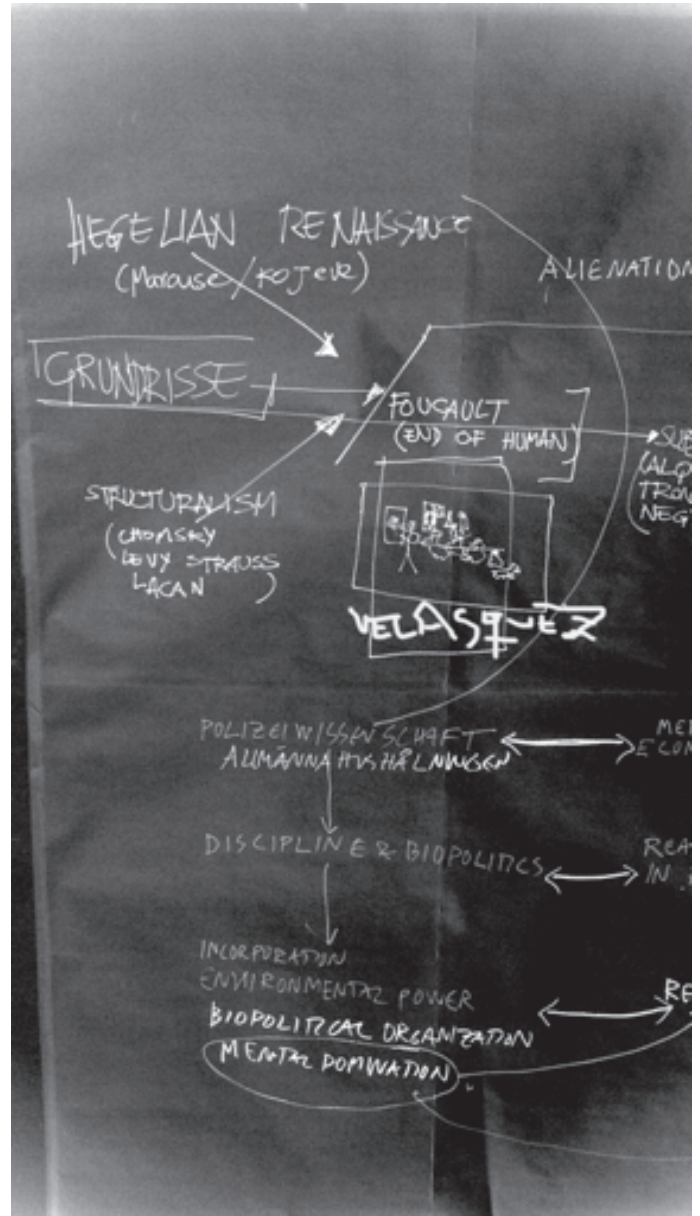
lemisen yleiseen yksittäisyyteen, elämään. Tämä esitys on *kaksinainen* teko: toisen teko ja teko oman itsen kautta. Sikäli kuin se on *toisen* teko, tavoittelee kumpikin toisen kuolemaa. Läsnä on kuitenkin myös toinen teko – *teko oman itsen kautta*; edelliseen tekoon näet liittyy oman elämän alttiiksi asettaminen. Itsetietoisuuksien suhde on määrittynyt siis siten, että ne todentavat itsensä ja toisensa kamppailussa elämästä ja kuolemasta. – Niiden on ryhdyttävä tähän kamppailuun, sillä *ollakseen itselleen* niiden on kohotettava varmuus itsestään *itselleenolemisena* totuuteen toisessa sekä itsessään. Vain elämän alttiiksi asettamisessa tulee todistetuksi, että itsetietoisuuden olemus on vapaus, ei *oleminen*, ei se *välitön* tapa jona itsetietoisuus astuu esiin, ei uppoutuneisuus elämän moninaisuuteen. Vain näin tulee todistetuksi ettei itsetietoisuudessa ole mitään annettua mikä ei olisi itsetietoisuudelle vain katoava momentti – että itsetietoisuus on vain puhdasta *itselleenolemista*. Yksilö, joka ei ole vaarananut elämää, voidaan hyvinkin tunnustaa *persoonaksi*, mutta hän ei ole saavuttanut tämän tunnustettuna olemisen totuutta itsenäisenä itsetietoisuutena. Kummankin on yhtä lailla haettava toisen kuolemaa kuin asetettava oma elämänsä alttiiksi, sillä toinen ei merkitse yksilölle yhtään itseä enempää. Yksilön olemus näyttäytyy sille toisena, se on itsen ulkopuolella ja näin ollen yksilön on kumottava itsensä ulkopuolella olemisensa. Toinen on monin tavoin sidonnainen ja oleva tietoisuus; sen täytyy nähdä toisinolemisensa puhtaana itselleenolemisena eli absoluuttisena negationa.

188. Tämä todistus kuoleman välityksellä kuitenkin kumoaa juuri sen totuuden joka sen piti tuottaa, ja siten myös varmuuden itsestä ylipäänsä. Sillä kuten elämä

on tietoisuuden *luonnollinen* positio, itsenäisyys ilman absoluuttista negatiivisuutta, niin on kuolema tietoisuuden *luonnollinen* negaatio, negaatio ilman itsenäisyyttä. Jälkimmäisestä jää siten puuttumaan tunnustus vaaditussa merkityksessä. Kuoleman välityksellä on toki varmistunut, että kumpikin pani elämänsä alttiiksi eikä piitannut siitä itsessään eikä toisessa – ei kuitenkaan niille, jotka kävivät kamppailun. Ne kumoavat tässä vieraassa olemistavassa, joka luonnollinen olemassaolo on, asetetun tietoisuutensa, eli kumoavat itsensä ja kumoutuvat itselleenolemista tahtovina *äärijäseninä*. Vastavuoroisuuden pelistä katoaa kuitenkin näin olennainen momentti, jakautuminen vastakkaisten määreisyyskäsien äärijäseniksi. Välijäsen taas romahtaa kuolleeksi ykseydeksi, joka on jakautunut kuolleisiin, ei vastakkaisiin vaan pelkästään oleviin äärijäseniin. Kumpikaan osapuoli ei täten anna toista takaisin itselleen eikä kumpikaan saa itseään toiselta takaisin vastavuoroisesti tietoisuuden kautta, vaan ne päästävät toisensa vapaiksi vain yhdentekevästi, oliona. Niiden teko on abstrakti negaatio, eikä tietoisuudelle ominainen negaatio joka *kumoo säilyttäen ja ylläpitäen* kumotun ja siten selviytyy kumotuksi tulemisestaan.

189. Tässä kokemuksessa itsetietoisuudelle ilmenee, että elämä on sille yhtä olennaista kuin puhdas itsetietoisuuskin. Välittömässä itsetietoisuudessa yksinkertainen minä on absoluuttinen kohde, joka kuitenkin on meille eli sinänsä absoluuttinen välitys jolla on olennaisena momenttinaan pysyvä itsenäisyys. Tämän yksinkertaisen ykseyden raukeaminen on ensimmäisen kokemuksen tulos. Sen myötä on asettunut puhdas itsetietoisuus, sekä tietoisuus, joka ei ole puhtaasti itselleen vaan toiselle, eli on *olevana* tietoisuutena tai tietoisuutena *olioisuuden* hahmossa. Kumpikin momentti on olennainen. Koska ne ovat ensin epäyhtäläisiä ja vastakkain ja niiden reflektio ykseyteen on vielä saavuttamatta, ne ovat kaksi vastakkaista tietoisuuden hahmoa: yksi on itsenäinen hahmo, jolle olemus on itselleenoleminen; ja toinen on epäitsestäinen hahmo, jolle olemus on elämä tai oleminen toiselle. Ensimmäinen on herra, jälkimmäinen renki.

190. Herra on tietoisuus joka on *itselleen*. Se ei ole kuitenkaan enää vain tällaisen tietoisuuden käsite, vaan itselleen oleva tietoisuus, joka on välittynyt itsensä kanssa *toisen* tietoisuuden kautta. Tämän toisen tietoisuuden olemukseen kuuluu, että se on syntetisoitunut itsenäiseen *olemiseen* tai olioisuuteen ylipäänsä. Herra on suhteessa näihin kumpaankin momenttiin, *olioon* sellaisenaan eli halun kohteeseen, ja tietoisuuteen jolle olioisuus on olennaista. Ja koska herra [a] itsetietoisuuden käsitteenä on *itselleenolemisen* välitön suhde, mutta [b] nyt samalla välityksenä tai itselleenolemisena, joka on itselleen vain toisen kautta, suhtautuu herra näin [a] välittömästi kumpaankin momenttiin ja [b] välittyneesti kumpaankin momenttiin toisen momentin kautta. Herra suhtautuu *renkiin välillisesti itsenäisen olemisen kautta*, sillä juuri tähän renki on sidottu. Itsenäinen oleminen on rengin kahle, josta se ei kyennyt abstrahoitumaan taistelussa. Tämä osoitti rengin epäitsenäisyyden

”Itsenäinen oleminen on rengin kahle, josta se ei kyennyt abstrahoitumaan taistelussa.”

eli sen, että sillä on itsenäisyys vain olioisuudessa. Herra sen sijaan on valta yli tämän olemisen, sillä herra todisti taistelussa sen pätevän hänelle vain jonakin negatiivisena. Koska herra on valta yli olemisen, ja koska tämä oleminen on valta yli toisen, on tämä toinen tässä syllogismissa alisteinen herralle. Herra suhtautuu samaten *olioon välillisesti rengin kautta*. Renki, itsetietoisuutena yleensä, suhtautuu olioon negatiivisesti ja kumoo sen. Olio on kuitenkin rengille samalla itsenäinen, eikä renki siten kykene negeeraamalla sitä tyystin hävittämään eikä pääsemään siitä näin eroon. Toisin sanoen renki ainoastaan *työstää* oliota. Herran osaksi sen sijaan *tulee* tämän välityksen kautta *välitön* suhde olioön sen puhtaana negaationa eli *nauttimisena*. Herra onnistuu siinä, missä halu epäonnistui: herra tekee kohteesta selvää ja saa sen nauttimisesta tyydytyksensä. Halulta tämä ei onnistunut olion itsenäisyyden vuoksi. Sen sijaan herra, joka on asettanut rengin olion ja itsensä väliin, yhtyy täten vain olion epäitsenäisyyteen ja nauttii sen tyystin. Olion itsenäisyyden puolen herra sen sijaan jättää rengille, joka työstää sitä.

191. Herra saa kummassakin näistä momenteista tunnustuksensa toisen tietoisuuden kautta. Toinen nimittäin asettaa itsensä niissä epäolennaiseksi, niin olion työstämisessä, kuin riippuvuudessaan määrätystä olemassaolemista. Toinen ei kykene kummassakaan tapauksessa täysin hallitsemaan olemista eikä saavuttamaan absoluuttista negaatiota. Tässä on siis käsillä se tunnustuksen momentti, että toinen tietoisuus kumoo itsensä itselleenolemisenä ja tekee täten itse sen, minkä ensimmäinen tekee sille. Samaten on käsillä toinen momentti, se että tämä toisen teko on ensimmäisen oma teko. Se minkä renki tekee, on nimittäin itse asiassa herran teko. Herra on vain itselleen oleminen tai olemus; herra on puhdas negatiivinen valta, jolle olio ei ole mitään, ja siten herra on tässä suhteessa puhdasta, olemuksellista tekemistä. Renki sen sijaan ei ole puhdasta, vaan epäolemuksellista tekemistä. Kyse ei ole aidosta tunnustuksesta, sillä läsnä ei ole sitä momenttia, että herra tekisi myös itselleen sen, minkä tekee toiselle, ja että renki tekisi myös toiselle sen minkä tekee itselleen. Näin on kehkeytynyt yksipuolinen ja epäyhtäläinen tunnustaminen.

192. Epäolemuksellinen tietoisuus on nyt herralle kohde, joka muodostaa *totuuden* herran varmuudelle itsestään. On kuitenkin ilmeistä, ettei tämä kohde vastaa käsitettään, ja että kohteesta jossa herra on toteuttanut itsensä, on tullut hänelle pikemminkin jotakin aivan muuta kuin itsenäinen tietoisuus. Se ei ole herralle itsenäinen, vaan pikemminkin epäitsenäinen tietoisuus. Herra ei siis ole varma *itselleenolemisenä* totuutena, vaan herran totuus on pikemminkin epäolemuksellinen tietoisuus ja sen epäolemuksellinen toiminta.

193. Tässä asetelmassa itsenäisen tietoisuuden *totuus* on *renkimäinen tietoisuus*. Tämä ilmenee aluksi *ulkona* itsestään, eikä itsetietoisuuden totuutena. Mutta kuten herruus osoitti, että sen olemus on päinvastainen sille mitä se tahtoo olla, niin myös renkiydestä tulee täydellistyneenä pikemminkin sen vastakohta, mitä se on vä-

littömästi: *takaisin* itseensä *pakotettuna* tietoisuutena se menee itsensä ja muuttuu todeksi itsenäisyydeksi.

194. Olemme nähneet vasta sen, mitä renkiys on suhteessa herruuteen. Renkiys on kuitenkin itsetietoisuus, ja meidän on tarkasteltava nyt sitä, mitä se on näin ollen sinänsä ja itselleen. Aluksi herra on renkiydelle olemus. Toisin sanoen *itsenäinen itselleen oleva tietoisuus* on aluksi renkiydelle totuus – totuus, joka ei kuitenkaan ole *renkiydelle* vielä siinä itsessään. *Tosiasiassa* vain renkiydellä on siinä *itsessään* tämä puhtaan negatiivisuuden ja *itselleenolemisen* totuus, sillä se on *kokenut* tämän olemuksen itsessään. Tämä tietoisuus on nimittäin ollut ahdistunut, ei tästä tai tuosta syystä, eikä tänä tai tuona hetkenä, vaan koko olemuksensa puolesta. Se on näet tuntenut kuoleman, absoluuttisen herran pelon. Täten se on purkautunut sisäisesti, järkkynyt läpikotaisin, ja kaikki kiinteä siinä on siirtynyt paikoiltaan. Tämä puhdas yleinen liike, kaiken pysyvän absoluuttinen virtaavaksi tuleminen, on kuitenkin itsetietoisuuden yksinkertainen olemus, absoluuttinen negatiivisuus, *puhdas itselleenoleminen*, joka näin ollen kuuluu tähän tietoisuuteen. Tämä puhtaan itselleenolemisen momentti on myös *sille*, sillä kyseinen momentti on sille *kohteena* herrassa. Renkitietoisuus ei ole kuitenkaan pelkästään tämä yleinen purkautuminen *ylipäänsä*, vaan palvelemisessa renkitietoisuus myös toteuttaa purkautumisen *aktuaalisesti*. Se kumoo palvelemisessa riippuvuutensa luonnollisesta olemassaolemista kaikissa sen *yksittäisissä* momenteissa ja työstää sen pois.

195. Absoluuttisen vallan tunne on kuitenkin sekä yleisesti että palvelemisen yksittäisyyksissä vain purkautumista *sinänsä*, ja vaikkakin herran pelko toki on viisauden alku, on tietoisuus pelossa vasta [abstraktisti] *itselleen*, vaan ei *itselleenolemista*. Sen sijaan työssä tietoisuus tavoittaa itsensä. Momentissa, joka vastaa halua herran tietoisuudessa, palvelevan tietoisuuden osaksi näytti jäävän epäolennainen suhde olioön, sillä olio säilytti tässä suhteessa itsenäisyytensä. Halu on varannut itselleen kohteen puhtaan negeeraamisen ja siten sekoittumattoman itseyden tunteen. Tämä tyydytys on näin ollen kuitenkin vain katoavaa, sillä siitä puuttuu *kohteenlinen* puoli eli *pysyvyys*. Työ sen sijaan on *lykätyä* halua, *pidätettyä* katoamista – toisin sanoen työ *muokkaa*. Negatiivisesta suhteesta kohteeseen tulee kohteen *muoto* ja jotakin *pysyvää*, sillä kohteella on itsenäisyys nimenomaan työskentelevälle. Tämä *negatiivinen* väljäsen eli muokkaava *tekeminen* on samalla tietoisuuden *yksittäisyys* tai sen puhdas itselleenoleminen, joka nyt itsensä ulkopuolisessa työssä astuu pysyvyyden elementtiin. Työskentelevä tietoisuus saavuttaa täten intuition itsenäisestä olemisesta *omana itsenään*.

196. Muokkaamisella ei ole kuitenkaan pelkästään tämä positiivinen merkitys – se että palveleva tietoisuus tulee siinä *olevaksi* puhtaana *itselleenolemisenä*. Sillä on myös sen ensimmäiseen momenttiin nähden vastakkainen negatiivinen merkitys – pelko. Olion muokkaamisessa tietoisuuden oma negatiivisuus, sen itselleenoleminen tulee nimittäin kohteeksi tietoisuudelle vain sen kautta, että se kumoo vastassa olevan *muodon*. Tämä

kohteena oleva *negatiivinen* on kuitenkin nimenomaan se vieras olemus, jonka edessä tietoisuus on järkkynyt. Nyt tietoisuus kuitenkin tuhoaa tämän vieraan negatiivisen, asettaa *itsensä* negatiivisena pysyvyyden elementtiin, ja tulee täten *itselleen, itselleenolevaksi*. Herrassa itselleenoleminen on palvelevalle tietoisuudelle *toinen* eli on vain *sille*; pelossa itselleenoleminen on *siinä itsessään*, muokkaamisessa itselleenolemisen tulee palvelevalle tietoisuudelle *sen omaa*, ja se tulee tietoiseksi siitä, että se itse on *sinänsä* ja itselleen. Muodosta ei tule sen *ulkoistamisen* kautta renkitietoisuudelle siihen itseensä nähden toista, sillä juuri tämä muoto on palvelevan tietoisuuden puhtaasta itselleenolemista, joka näin tulee sille totuudeksi. Tämän uudelleenlöytämisen kautta renkitietoisuus saavuttaa oman mielensä – ja nimenomaan työssä jossa se näytti vain *vieraalta mieleltä* [*fremder Sinn*]. – Tälle reflektiolle kumpikin momentti – sekä pelon ja palvelun yleensä momentti, että muokkaamisen momentti – on välttämätön, ja kumpikin yleisellä tavalla. Ilman palvelun ja kuuliaisuuden kuria pelko pysyy muodollisena, eikä ulotu yli olemassaolemisen tiedostetun aktuaalisuuden. Ilman kultivoivaa muokkaamista pelko pysyy sisäisenä ja mykkänä, eikä tietoisuus tule itselleenolevaksi. Mikäli tietoisuus harjoittaa muokkaamista ilman edeltävää absoluuttista pelkoa, se on vain tyhjänpäiväistä omapäisyyttä, sillä sen muoto tai negatiivisuus ei ole negatiivisuutta

sinänsä, eikä sen harjoittama muokkaaminen voi siksi antaa sille tietoisuutta itsestään olemuksena. Mikäli se ei ole kohdannut absoluuttista pelkoa, vaan pelkästään jotakin ahdistusta, on negatiivinen olemus pysynyt sille ulkoisena, eikä sen substanssi ole tuon olemuksen läpikotaisin leimaama. Mikäli kaikki sen luonnollisen tietoisuuden sisällöt eivät ole järkkyneet, kuuluu se *sinänsä* vielä määrättyyn olemiseen; oma mieli on tällöin *omapäisyyttä*, vapautta joka kuuluu vielä renkiyden piiriin. Yhtä vähän kuin puhdas muoto voi tulla sille olemukseksi, niin vähän se on yksittäisen yli ulottuvaksi katsottuna yleistä muokkaamista, absoluuttinen käsite. Se on pikemminkin taitavuutta, joka hallitsee ainoastaan jotakin, vaan ei yleistä, eikä kohteellista olemusta kokonaisuudessaan.¹

Suomentanut Heikki Ikäheimo

(alun perin: Hegel, *Phänomenologie des Geistes*, Philosophische Bibliothek Band 414, Felix Meiner, Hamburg 1988, 127–135).

Viite & kirjallisuus

1. Kappaleiden numerointi noudattaa englanninnosta *Hegel's Phenomenology of Spirit*. Käänt. A. V. Miller. Oxford University Press, Oxford 1977.

NAISTUTKIMUS

kvinnoforskning

TILAA NYT JA PYSYT
AJAN TASALLA!

Suomen ainoa nais- ja sukupuolentutkimukseen keskittyvä akateeminen julkaisu

4 numeroa/vuosi

Kestotilaus*	50 €
Opiskelijan kestotilaus*	25 €
Kestotilaus yhteisöille*	60 €
Kestotilaus ulkomaille	50 €
Vuosikerta kotimaahan	60 €
Vuosikerta ulkomaille	65 €

*sis. Suomen Naistutkimuksen Seuran jäsenyyden, jolla mm. alennusta naistutkimuspäivien osallistumismaksusta

tilaukset: iO Kustantajapalvelut asiakaspalvelu@kustantajapalvelut.fi
puh.0342465340 TAI <http://www.kultti.net/tilaus/139/>
lisätieto: <http://www.nt-suns.org/index.php?pid=26/> naistutkimuslehti@ulapland.fi